

Retningslinjer for innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur

1. Formål

Formålet med innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur er at det blir skapt, utgitt, spredt og lest ny norsk skjønnlitteratur. Kulturrådet stiller et minstekrav til utgivelsenes kvalitet og innkjøpene skal samlet sett bidra til stor bredde i norsk litteratur.

2. Vedtaksmyndighet og høring

Kulturrådet har den endelige vedtaksmyndighet for innkjøpsordningenes utforming, men forfatter- og utgiverorganisasjonene skal høres før vesentlige endringer i retningslinjer og/eller betalingsmodeller blir vedtatt.

3. Om søkere og søkerkategorier

Forlag eller andre utgivere av litteratur kan melde på nye bøker til innkjøpsordningen for skjønnlitteratur. Det forutsettes at forlaget har inngått avtale med forfatter og eventuelt andre opphavspersoner for verket som meldes på ordningen.

Forlag som tidligere har fått kjøpt inn én eller flere utgivelser gjennom innkjøpsordningen for skjønnlitteratur, kan velge én av to kategorier. Innkjøpsordningen for skjønnlitteratur er automatisk, og baserer seg på at en stor andel av de påmeldte titlene sendes bibliotekene på utgivelsesdato, slik at bibliotekene kan tilby sine lånere ny litteratur så raskt som mulig. En slik type utsendelse gjelder for kategori 1.

Forlag som ikke tidligere har fått kjøpt inn én eller flere utgivelser under innkjøpsordningen for skjønnlitteratur, skal imidlertid søke i kategori 2. Det samme gjelder dersom forlaget mener at utgivelsen er et tvilstilfelle med tanke på sjanger eller primærmålgruppe.

Kategori 1 (Utsending av bøker før vurdering):

- Forlag under kategori 1 bør ha god soliditet, blant annet fordi en søknad som ikke godkjennes etter punkt 7 innebærer at Kulturrådet har krav på tilbakebetaling av hele Kulturrådets forhåndsutbetalte beløp uten at papirbøkene vil bli returnert til forlaget. Forlagene plikter å fremlegge de opplysninger Kulturrådet ber om for å kunne vurdere soliditeten.

- Utgivelser påmeldt av forlag under kategori 1 vil bli forhåndsbetalt med hele beløpet til forlaget. Dersom boka ikke blir kjøpt inn, skal *forlaget* betale tilbake hele beløpet, både forlagets og forfatterens andel. Forfatterens krav på royalty berøres ikke av et eventuelt krav om tilbakebetaling, slik at forlaget overtar ansvaret for betaling av forfatterens andel.
- Forlag under kategori 1 skal levere trykte bøker og eventuelt e-bøker på utgivelsesdato til Kulturrådets distributør, som sørger for videre utsending til folkebibliotekene. Leveransen skal være fra utgivelsens førsteopplag.
- Samtidig som bøkene leveres til distributøren, skal leseeksemplarer sendes direkte til riktig vurderingsutvalg. Beskrivelse av leveranse av henholdsvis trykte bøker og e-bøker finnes på Kulturrådets nettsider.
- Samtidig som bøkene leveres til distributøren, kan faktura sendes Kulturrådet. Forfallsdato skal være 30 dager etter leveransen av bøker. Dersom bøker og faktura ikke er levert senest 14 dager etter utgivelsesdato, anses påmeldingen som annullert.
- Folkebibliotekene beholder papirbøkene uavhengig av om boken blir innkjøpt. Dersom en søknad får avslag, vil tilgangen til e-boken stenges når igangsatte utlån er utgått.
- Kulturrådet kan etter nærmere vurdering bestemme at en søker for en periode ikke får inngå i kategori 1, som for eksempel dersom et tilbakebetalingskrav som nevnt under punkt 8 ikke blir innfridd til oppgitt frist.

Kategori 2 (Vurdering før utsending av bøker):

- Forlag under kategori 2 skal sende leseeksemplarer direkte til det vurderingsutvalget som skal behandle boka samt ett eksemplar til Kulturrådets administrasjon.
- Når en utgivelse er behandlet av vurderingsutvalget, vil forlaget få beskjed om boka blir innkjøpt eller ikke.
- Dersom boka blir innkjøpt, skal trykte bøker og eventuelt e-bøker innen 14 dager sendes til Kulturrådets distributør. Beskrivelse av leveranse av henholdsvis trykte bøker og e-bøker finnes på Kulturrådets nettsider.
- Samtidig som bøkene leveres til distributøren, skal faktura sendes Kulturrådet. Forfallsdato skal være 30 dager etter leveransen av bøkene.

4. Definisjoner

a) «Skjønnlitteratur»

- Med «skjønnlitteratur» menes i utgangspunktet utgivelser innenfor sjangrene roman, novelle, kortprosa, lyrikk, dramatikk og bildebok.
- En utgivelse skal fremstå som et helhetlig skjønnlitterært verk. Dette gjelder også bildebøker og andre utgivelser med betydelige visuelle innslag. Antologier innenfor de nevnte sjangrene kan kjøpes inn.
- Utgivelser som har et overveiende faktabasert eller faglig innhold regnes som «skjønnlitteratur», dersom de har et tilstrekkelig dikterisk preg.
- Bildebøker regnes som «skjønnlitteratur» dersom illustrasjon(er) til sammen utgjør under halvparten av omfanget.

b) «Ny»

- Med «ny» menes bøker som kommer ut som originalverk i samme år som søknadsåret. Som originalverk inkluderes bøker oversatt fra samisk til norsk av forfattere bosatt i Norge, men der det første originalverket på samisk ikke er mer enn tre år gammelt på søknadstidspunktet.
- For dikt- og novellesamlinger kan under halvparten av innholdet være trykket tidligere, men utgivelsen skal fremstå som et helhetlig nytt verk.
- Gjendiktninger av lyrikk til norsk anses som originalverk.
- Dramatikk i bunden form anses som lyrikk.
- Posthume utgivelser som ellers innfrir kravene, godkjennes som nye inntil fem år etter forfatterens død.

c) «E-bok»

- Med «e-bok» forstås her tekster digitalisert for lesing på en elektronisk plattform og som uten større endringer kunne vært trykket på papir.
- Dersom et originalverk kommer ut som p-bok og e-bok, skal søknaden gjelde for innkjøp i begge formater.

d) «Norsk»

- Med «norsk» menes i denne sammenhengen utgivelser skrevet på bokmål, nynorsk eller dialekt.
- Norskkravet anses innfridd for bøker oversatt til norsk fra samisk og andre språk såfremt det er en originalutgivelse.

5. Énbokregelen

En forfatter kan i utgangspunktet kun ha påmeldt én bok for voksne og én bok for barn og unge til innkjøpsordningen for skjønnlitteratur hvert kalenderår. Begrunnet søknad om dispensasjon fra denne regelen må søkes av forlagene i forkant av den første utgivelsen.

6. Krav til søknaden

Norske forlag og utgivere kan søke om innkjøp. En søknad består av søknadsskjema og trykt bok. Søknadsskjemaet er hoveddokumentet, og må sendes inn før boka kommer ut og innenfor oppgitte frister for at boka skal bli godkjent for behandling. For alle påmeldinger skal trykt bok sendes direkte til det aktuelle vurderingsutvalgets medlemmer umiddelbart etter at den foreligger. For søknader om innkjøp av gjendiktninger, må i tillegg originalverket og ett eksemplar av trykt bok sendes inn til Kulturrådets administrasjon.

Dersom forfatter og redaktør (eller tilsvarende) er samme person, må et vedlegg som dokumenterer at utgivelsen har gjennomgått en uavhengig redaksjonell kvalitetskontroll følge søknaden.

Dokumentasjonen skal bestå av en kort uttalelse fra en uavhengig konsulent som skal ha gått gjennom manuskriptet før utgivelse.

Ved tvil om sjanger eller primærmålgruppe skal utgiveren registrere utgivelsen i den sjangeren og sende den trykte boka til det utvalget den mener er mest relevant. Tvilstilfeller skal merkes i søknadsskjemaet.

7. Vurderingsprosessen

Påmeldte titler som innfrir de formelle kravene, blir behandlet av ett av fire vurderingsutvalg:

- Vurderingsutvalget for prosa behandler romaner, noveller, kortprosa, bildebøker med prosatekst og tekstløse bildebøker med voksne som primær målgruppe.
- Vurderingsutvalget for barne- og ungdomslitteratur behandler romaner, noveller, bildebøker med prosatekst og tekstløse bildebøker med barn og unge som primær målgruppe.
- Vurderingsutvalget for lyrikk behandler lyrikk, inkludert gjendiktninger og bildebøker med lyrisk tekst.
- Vurderingsutvalget for dramatikk behandler dramatikk, filmmanus og tv-manus.

I diskusjonen om minstekravene til kvalitet skal hver tittel vurderes innenfor sin sjanger. Utvalgene skal blant annet legge vekt på om de påmeldte utgivelsene

- fremstår som helhetlige litterære verk
- innehar tilstrekkelige kunstneriske, språklige og håndverksmessige kvaliteter
- har vært underlagt et nødvendig redaksjonelt arbeid

Vurderingsutvalgene er delegert vedtaksmyndighet fra Kulturrådet. Utvalgene kan på eget initiativ ta opp igjen bøker til behandling. Lister over behandlede bøker skal legges fram for Kulturrådet til orientering.

Vurderingsutvalgene kan videresende boka til vurdering i et annet utvalg enn det forlaget har sendt bøker til. Det er da det siste vurderingsutvalget som har endelig vedtaksmyndighet.

Hvert vurderingsutvalg består av minst fire medlemmer som oppnevnes av Kulturrådet for to år av gangen og med mulighet for gjenoppnevning. Utvalgene skal representere en bredde i litteratursyn og kunnskap om ulike sjangre. I tillegg til de fire medlemmene, oppnevnes en suppleant som kan tre inn dersom det ordinære utvalget mener det er tvil om kvaliteten på den påmeldte tittelen innfrir kravene som retningslinjene stiller.

Utvalgene kan også innhente faglige konsulentuttalelser, for eksempel i forbindelse med vurderingen av utgivelser oversatt fra samisk. Ved gjendiktninger vil administrasjonen innhente konsulentuttalelse om den språklige gjengivelsen av diktene til norsk. Konsulentuttalelsene vil forelegges Vurderingsutvalget for lyrikk.

Relevante organisasjoner og foreninger på litteraturområdet vil bli bedt om å komme med innspill

og forslag til utvalgsmedlemmer i forbindelse med oppnevningen av vurderingsutvalgene.

8. Betaling

Kulturrådet betaler ett beløp direkte til forlaget for hele innkjøpet. Beløpet skal fordeles mellom forlag og forfatter på bakgrunn av sjangerspesifikke betalingstabeller. Beløpene som oppgis i betalingsmodellen kan justeres årlig, og vil være avhengig av Stortingets budsjettbehandling for hvert år.

Ved påmelding av boken til innkjøpsordningen, skal innkjøpsordningens bestemmelser om beregning og utbetaling av honorar (forfatterroyalty) gjelde. Forlaget skal senest 14 dager etter utbetaling fra Kulturrådet utbetale forfatterroyalty i henhold til betalingsmodellen, med mindre annet følger av avtalen mellom forlaget og forfatter.

Dersom Kulturrådet kjøper inn en bok i en annen sjanger eller for en annen målgruppe enn den er påmeldt i, vil forlaget få direkte beskjed om hvordan eventuell utligning av utestående beløp fra enten Kulturrådet eller fra forlaget skal gjøres.

Utgivelser påmeldt av forlag under kategori 1 vil bli forhåndsbetalt med hele beløpet til forlaget. Dersom boka ikke blir kjøpt inn, skal *forlaget* betale tilbake hele beløpet, både forlagets og forfatterens andel. Forfatterens krav på royalty berøres ikke av et eventuelt krav om tilbakebetaling, slik at forlaget overtar ansvaret for betaling av forfatterens andel. Papirbøkene vil ikke bli returnert. Forlaget løper dermed en risiko for krav om tilbakebetaling av hele beløpet, selv om papirbøkene allerede er distribuert ut og forfatter har fått utbetalt royalty.

9. Tilgjengeliggjøring i folkebibliotekene

Bøkene som kjøpes inn, tilgjengeliggjøres for norske folkebibliotek både som papirbøker og e-bøker (digitale lisenser) for utlån i Norge. Bildebøker kan leveres kun som papirbøker.

Kulturrådets distributør leverer papirbøkene direkte til folkebiblioteket i hver kommune. Voksenbøker distribueres i 703 eksemplarer, mens barne- og ungdomsbøker distribueres i 1480 eksemplarer.

Tilgangen til e-bøker gis som 70 digitale lisenser gjennom fylkesbibliotekene. Én lisens tilsvarer én e-bok. E-boken kan bare lånes ut til én låner om gangen, og låneren må være registrert som låner i samme fylke som e-boken lånes ut fra.

Utgivelser fra forlag i søkerkategori 1 vil sendes ut og tilgjengeliggjøres for utlån i bibliotekene før vedtak om innkjøp er fattet. Ved eventuelt avslag på søknaden vil folkebibliotekene beholde papirbøkene. E-bøkene (digitale lisenser) tilbakekalles fra folkebibliotekene, men først etter at eventuelle utlån er utløpt

Folkebibliotekene skal ivareta og gi tilgang til de innkjøpte bøkene i minst fem år. Utgivelsesåret regnes som første år.

Kulturrådet inngår avtaler med distributører for papirbøker og e-bøker, der blant annet digital sikkerhet vil tillegges stor vekt.

10. Aksept

Ved søknad erkjenner og aksepterer søker de vilkår og betingelser som fremgår av søknadsskjemaet og retningslinjene som hører til innkjøpsordningen.